

Sygn. akt **III AUa 1455/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marta Sawińska

Sędziowie: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

Protokolant: st.sekr.sąd. Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy **Zakładów Usługowych (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanej J. D.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładów Usługowych (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 29 kwietnia 2014 r. sygn. akt VII U 5979/13

1. Oddała apelację;
2. Zasądza od odwołującej spółki na rzecz pozwanego kwotę 120zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot
-------------------------------	--------------------	-----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 października 2013 r. nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej J. D. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. za okres: listopad 2010 r., październik 2011 r. i grudzień 2012 r. stanowią kwoty szczegółowo wskazane w treści decyzji.

Organ rentowy uznał bowiem, iż kwoty wypłacone w/w ubezpieczonej tytułem świadczeń urlopowych, tj.:

- 1) w listopadzie 2010 r. – 250 zł,

2) w październiku 2011 r. – 250 zł,

3) w grudniu 2012 r. – 250 zł,

zostały przyznane z pominięciem kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i w konsekwencji stanowiły przychód ze stosunku pracy stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. VII U 5979/13, Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. z dnia 4 października 2013 r. nr (...) (pkt 1) oraz zasądził od spółki Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Odwołująca spółka Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu prac porządkowych: sprzątaniu i myciu wagonów, dworców, placów, domów oraz innych obiektów.

Sąd Okręgowy ustalił, iż u odwołującego w okresie objętym zaskarżoną decyzją (od dnia 1 stycznia 2007 r.) obowiązywał „Regulamin Gospodarowania Zakładowym Funduszem Socjalnym w Zakładach Usługowych (...) Sp. z o.o. P.”, zwany dalej „regulaminem”. W § 8 regulaminu wskazano, że przyznanie świadczeń oraz ich wysokość uzależnione są od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Nadto w § 9 lit. a pkt 8 regulaminu wskazano, że Zakładowy Fundusz Świadczeń socjalnych przeznaczony jest na dofinansowanie do wczasów zorganizowanych we własnym zakresie. Natomiast §11 pkt 1-3 regulaminu przewidywał, że z dofinansowania do wczasów zorganizowanych we własnym zakresie może skorzystać w danym roku kalendarzowym pracownik spółki, który przepracował nieprzerwanie pół roku w Spółce i pracuje nadal. Dofinansowanie następuje, gdy urlop wypoczynkowy za rok bieżący trwa nieprzerwanie 10 dni urlopu (minimum 80 godzin) w danym roku, zaś podstawą przyznania „wczasów pod gruszą” jest przeciętnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za rok poprzedni wg następującej skali: do wysokości 75 % średniej krajowej z poprzedniego roku - 250 zł, a powyżej - 200 zł.

Nadto Sąd I instancji ustalił, iż w siedzibie płatnika w P. działała komisja socjalna, która zbierała się na posiedzenie raz lub dwa razy w miesiącu. Przyjęto zasadę, że warunkiem przyznania dofinansowania do wczasów było złożenie wniosku o urlop o długości minimum 10 dni. Taki wniosek pracownika o urlop traktowano także jako wniosek o dofinansowanie. Wniosek o przyznanie świadczenia urlopowego był uwzględniany w razie spełnienia przez wnioskodawcę wymogów formalnych, tj. złożenia wniosku, posiadania odpowiedniego zakładowego stażu pracy (min. 6 miesięcy) oraz skorzystania z urlopu w wymiarze co najmniej 10 dni. O wysokości dofinansowania decydowało wysokość wynagrodzenia pracownika - pracownik uzyskiwał dofinansowanie w postaci świadczenia urlopowego w wysokości 250 zł, jeśli jego miesięczne wynagrodzenie nie przekraczało 75 % średniej krajowej z poprzedniego roku, a jeśli przekraczało, to w wysokości 200 zł. Różnica wynikała wyłącznie z wysokości wynagrodzenia pracownika u odwołującego. Odwołujący przyjmował, że wysokość wynagrodzenia pracowników odzwierciedla ich sytuację materialną, że jest to najprostszą formą do sprawdzania stanu materialnego pracowników i taką zasadę stosowała komisja socjalna, a pracownicy nie mieli obowiązku składania pisemnych oświadczeń o swoim stanie rodzinnym i majątkowym.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym uznał odwołanie płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. za bezzasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że organ rentowy miał prawo do dokonania analizy prawidłowości wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, bowiem przyznanie takiego uprawnienia umożliwi mu prawidłową realizację obowiązków z zakresu ubezpieczeń społecznych, do czego jest zobowiązany na mocy art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2009 r., Nr 205 poz. 1585 ze zm.), zwaną dalej „ustawą systemową”.

Dokonując merytorycznej oceny prawidłowości decyzji, Sąd Okręgowy powołał treść art. 4 pkt 9, art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy systemowej, art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164 poz. 1027 ze zm.) oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 1991 r., Nr 80 poz. 350 ze zm.), stwierdzając, że przedmiotem sporu w sprawie było to, czy przychód zainteresowanej z tytułu udzielonego jej przez płatnika składek dofinansowania do wczasów zorganizowanych we własnym zakresie - wskazany w zaskarżonej decyzji - stanowi przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, i czy w związku z tym prawidłowo kwoty te doliczono do przychodów osiągniętych przez zainteresowaną w spornych okresach, czy też podlegają one wyłączeniu z podstawy wymiaru składek w myśl § 1 i § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998 r., Nr 161 poz. 1106 ze zm.).

Sąd Okręgowy wskazał także na treść regulaminu przyjętego u odwołującego a następnie przywołał treść art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i stwierdził, że nie sposób uznać, iż świadczenia urlopowe wypłacone zainteresowanej miały charakter socjalny i tym samym, aby można je było wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Odwołujący uzależniając wysokość dopłat wyłącznie od wysokości wynagrodzenia pracownika osiąganego przez niego w jego zakładzie pracy, nie uwzględniał łącznie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej tego pracownika. Tym samym odwołujący nie uwzględniał i nie analizował, zdaniem Sądu Okręgowego przyznając świadczenie, np. tego ile osób prowadzi z wnioskodawcą gospodarstwo domowe, ile osób pozostaje na jego utrzymaniu, jakie osiąga dodatkowe dochody, czy i w jakiej wysokości dochody osiągają pozostali członkowie jego rodziny. Uzyskanie tego typu informacji, czy choćby w minimalnym zakresie wysokości przychodu na członka rodziny, a następnie uwzględnienie uzyskanych danych przy ustalaniu wysokości dofinansowania do wypoczynku umożliwiłoby uznanie, iż świadczenie przyznane zostało zgodnie z przepisami ustawy, a w konsekwencji stanowi świadczenie socjalne.

Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego opieranie się wyłącznie na wysokości wynagrodzenia zasadniczego pracownika jest naruszeniem przepisu art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a w konsekwencji uniemożliwia uznanie, że przekazane pracownikowi świadczenie jest świadczeniem socjalnym korzystającym ze zwolnienia z obowiązku odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Odwołujący dokonywał zatem wypłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, w związku z czym świadczenia te nie mogą być uznane za świadczenia z funduszu socjalnego, a w konsekwencji nie będąc nimi, nie mogły być wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne. W konsekwencji wskazane wyżej środki, które zostały wypłacone zainteresowanej, stanowiły jej przychód z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, a więc i podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe i Fundusz Pracy oraz na ubezpieczenie zdrowotne.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego, **wyrokiem** z dnia 29 kwietnia 2014 r. oddalił odwołanie płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. z dnia 4 października 2013 r. nr (...) (pkt 1) oraz zasądził od spółki Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł płatnik składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego - art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, iż ustalone przez odwołującego kryterium socjalne, uzależniające wydatkowanie pieniędzy z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą” od wysokości wynagrodzenia pracownika u odwołującego jest niezgodne z treścią w/w przepisu,
2. naruszenie prawa materialnego - art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, iż odwołujący miał obowiązek przy wydatkowaniu pieniędzy z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą” indywidualnie i za każdym razem badać szczegółowo sytuację rodzinną, życiową i materialną pracownika,
3. naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego materiału dowodowego i dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej jego oceny w zakresie przyjęcia, iż komisja socjalna działająca u odwołującego, wydatkując pieniądze z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą”, nie posiadała informacji o sytuacji socjalnej pracownika,
4. naruszenie prawa procesowego - art. 89 § 1 k.p.c. poprzez brak zwrotu przez Sąd pisma ZUS – odpowiedzi na odwołanie – z uwagi na niezłączenie przez pełnomocnika ZUS podpisującego w/w pismo, pisma o powołaniu prezesa ZUS oraz udzieleniu pełnomocnictwa kierownikowi Oddziału I ZUS w P. poświadczonego za zgodność z oryginałem przez tego pełnomocnika ZUS,
5. naruszenie prawa procesowego - art. 132 § 1 k.p.c. poprzez brak zwrotu przez Sąd pisma ZUS – odpowiedzi na odwołanie – z uwagi na niedoręczenie tego pisma bezpośrednio pełnomocnikowi odwołującego.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący **wniósł o:**

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie, że przychód pracownika (zainteresowanego) wynikający z dofinansowania mu wczasów zorganizowanych we własnym zakresie w miesiącach wskazanych w zaskarżonej decyzji nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne,
2. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia do Sądu I instancji.

Nadto apelujący wniósł o zasądzenie od ZUS na swoją rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, a w razie oddalenia apelacji o odstąpienie od obciążania kosztami procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego na rzecz ZUS zarówno w I jak i w II instancji.

W odpowiedzi na apelację, organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od odwołującego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Wniesioną przez płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. apelację uznać należy za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów, przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Dokonując tej oceny, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego w świetle zasady sędziowskiej oceny materiału dowodowego, wyczerpująco wskazując, które dowody uznał za wiarygodne i dlaczego, a które nie, co logicznie i spójnie uzasadnił. W wyniku powyższego, Sąd Okręgowy wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy. Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego wszystkie ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd Okręgowy, znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, który Sąd I instancji właściwie ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia, polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania

i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. W konsekwencji Sąd Apelacyjny w pełni podzielił wszelkie ustalenia Sądu I instancji i przyjął je za własne, bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny podzielił również w całości ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Wskazać należy bowiem, iż podstawową zasadą prawa pracy (określoną w art. 16 k.p.) jest by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i **socjalne** potrzeby pracujących. Zasadę zaspokajania potrzeb socjalnych realizuje w szczególności ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1994 r., Nr 43 poz. 163 ze zm.), zwana dalej „ustawą”, poprzez utworzenie i gospodarowanie zakładowym funduszem świadczeń socjalnych. Podstawową zasadą korzystania ze środków funduszu, określoną w art. 8 ust. 1 ustawy, jest przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu w zależności od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej i w efekcie nie upoważnia do przyznawania świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Jest to zasada ustawowa, od której wyjątków nie może czynić regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, który musi być zgodny z przepisami ustawy w zakresie wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 121/09). Z uwagi na powyższe, środki z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych muszą być wydatkowane nie tylko zgodnie z postanowieniami regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, lecz także zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy, z którymi regulamin ten musi być zgodny (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 r., sygn. I PKN 579/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2004 r., sygn. I PK 22/03, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., sygn. I PK 12/05). Zaś w przypadku pominięcia podstawowej i bezwzględnie wiążącej zasady przyznawania świadczeń socjalnych w zależności od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, świadczenia wypłacone przez pracodawcę nie mogą być ocenione w sensie prawnym jako świadczenia socjalne (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 121/09). W takiej sytuacji świadczenia niespełniające kryteriów socjalnych stanowią zwykły przychód ze stosunku pracy, stanowiący podstawę wymiaru składek.

W tym miejscu zauważyć trzeba, iż przepisy w zakresie wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych należy interpretować ściśle (a nie rozszerzająco), albowiem przepis § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 r., Nr 161 poz.1106 ze zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem” (stanowiący, iż świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składek), stanowi wyjątek od zasady określonej w przepisach art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy systemowej w zw. z § 1 wspomnianego rozporządzenia. Zgodnie bowiem z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205 poz. 1585 ze zm.), zwaną dalej „ustawą systemową”, **zasadą** jest, iż podstawę wymiaru składek stanowi przychód wskazany w art. 4 pkt 9 ustawy systemowej, czyli przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Stosownie zaś do art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 1991 r., Nr 80 poz. 350 ze zm.), przychód, którego źródłem jest stosunek pracy, obejmuje – jak stanowi art. 12 ust. 1 tej ustawy – **wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze** lub ich ekwiwalenty, **bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń**, a w szczególności wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. W drodze **wyjątku** podstawy wymiaru składek nie stanowią jedynie pewne rodzaje przychodów, które – na podstawie upoważnienia z art. 21 ustawy o systemowej – określa wskazane wyżej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie

szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Między innymi przepis § 2 pkt 19 rozporządzenia wyłącza z podstawy wymiaru składek przychody w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z powyższego wynika zatem, iż co do zasady wszystkie wypłaty i świadczenia otrzymane przez pracownika od pracodawcy stanowią jego przychód, który stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, chyba że przepis szczególny wyłącza dany przychód z podstawy wymiaru składek. Z uwagi na powyższe przepisy ustanawiające takie wyłączenia należy jako wyjątki interpretować ściśle - w szczególności wspomniany § 2 pkt 19 rozporządzenia należy interpretować z uwzględnieniem podstawowej zasady zawartej w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, rządzącej całością działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy, zgodnie z którą do świadczeń socjalnych zalicza się jedynie świadczenia spełniające kryteria socjalnych do których należy sytuacja życiowa, rodzinna i materialna pracowników.

Jednocześnie zauważyć należy, iż przepis art. 8 ust. 1 ustawy wyraźnie określa związek pomiędzy przyznaniem ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej, a użyty w tym przepisie spójnik „i” („uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej”) jasno wskazuje, iż przy przyznawaniu świadczeń socjalnych wszystkie powyższe kryteria socjalne winny zostać uwzględnione **łącznie** (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., sygn. I UK 140/12). Nie spełnia tego wymogu jedynie (obok wymogu odpowiedniego stażu zatrudnienia, tj. posiadania przez pracownika 6-miesięcznego okresu zatrudnienia u apelującego) zastosowane przez apelującego kryterium wysokości wynagrodzenia pracownika, uzyskanego w określonym czasie z tytułu zatrudnienia u płatnika składek w porównaniu do średniej krajowej z poprzedniego roku (świadczenie w wysokości 250 zł przysługiwało pracownikowi, który osiągał wynagrodzenie do wysokości 75 % średniej krajowej z poprzedniego roku, natomiast w wysokości 200 zł pracownikowi, który osiągał wynagrodzenie w kwocie powyżej 75 % średniej krajowej z poprzedniego roku). Powyższe stanowi bowiem jedynie element sytuacji materialnej osoby uprawnionej, a nie jej całość (osoba uprawniona może bowiem uzyskiwać dochody z innych tytułów, niż zatrudnienie u apelującego, a ponadto – w zależności od stanu rodzinnego – różny może być dochód przypadający na jednego członka rodziny uprawnionego, co jest kluczowe, dla ustalenia jego sytuacji materialnej) oraz nie uwzględnia w ogóle sytuacji rodzinnej ani życiowej osoby uprawnionej. Z uwagi na powyższe również w ocenie Sądu Apelacyjnego pominięcie całości sytuacji rodzinnej i życiowej pracowników oraz istotnej części sytuacji materialnej, podważa realizację kryterium socjalnego przy przyznaniu przez apelującego w latach 2010-2012 świadczeń urlopowych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, wypłaconych zainteresowanej.

Ponadto zwrócić uwagę należy, iż zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy wymaga zastosowania kryterium socjalnego **indywidualnie do każdego z uprawnionych** i nie doznaje w tym zakresie żadnych wyjątków - w szczególności wyjątków takich nie może tworzyć regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 121/09 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. II UK 472/13). Zatem powołane przepisy ograniczają swobodę pracodawcy co do określenia w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń. Przyznawanie tych świadczeń musi być uzależnione łącznie od indywidualnej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Świadczenia przyznane bez zachowania indywidualnej oceny każdego przypadku naruszają zatem wymagania zastosowania kryterium socjalnego **indywidualnie do każdego z uprawnionych**. W konsekwencji świadczenia takie, mimo że zostają wypłacone z funduszu socjalnego, nie mogą one zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., sygn. I UK 140/12).

Biorąc pod uwagę, iż w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, iż u apelującego jedynym kryterium otrzymania w latach 2010-2012 świadczeń urlopowych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych była (obok wymogu odpowiedniego stażu zatrudnienia, tj. posiadania przez pracownika 6-miesięcznego okresu zatrudnienia u apelującego) wysokość wynagrodzenia pracownika, uzyskanego w określonym czasie z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, w porównaniu do średniej krajowej z poprzedniego roku, uznać należało, iż przyjęte kryterium nie

obejmowało wszystkich koniecznych elementów dla realizacji kryterium socjalnego (nie uwzględniało bowiem sytuacji rodzinnej i życiowej ani istotnej części sytuacji materialnej pracowników), co było niezbędne do uznania, że świadczenia urlopowe, otrzymane od apelującego przez zainteresowanego w latach 2010 – 2012, zostały sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne.

W konsekwencji w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że świadczenia urlopowe, otrzymane przez zainteresowaną od apelującego w latach 2010 – 2012, stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej J. D. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. i zaskarżonym wyrokiem oddalił odwołanie oraz zasądził od spółki Zakłady Usługowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Odnosząc się zaś do zarzutów apelacji, zarzut naruszenia prawa materialnego art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, iż ustalone przez odwołującego kryterium socjalne, uzależniające wydatkowanie pieniędzy z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą” od wysokości wynagrodzenia pracownika u odwołującego jest niezgodne z treścią w/w przepisu, uznać należy za chybiony. Jak wyjaśniono bowiem już wyżej, przepis ten jasno wskazuje, iż przy przyznawaniu świadczeń socjalnych wszystkie powyższe kryteria socjalne (życiowe, rodzinne i materialne) winny zostać uwzględnione **łącznie**.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia prawa materialnego art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, iż odwołujący miał obowiązek przy wydatkowaniu pieniędzy z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą” indywidualnie i za każdym razem badać szczegółowo sytuację rodzinną, życiową i materialną pracownika. Jak wyjaśniono bowiem już wyżej, zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wymaga zastosowania kryterium socjalnego **indywidualnie do każdego z uprawnionych** i nie doznaje w tym zakresie żadnych wyjątków.

Odnosząc się zaś do zarzutu naruszenia prawa procesowego – art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego materiału dowodowego i dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej jego oceny w zakresie przyjęcia, iż komisja socjalna działająca u odwołującego, wydatkując pieniądze z zakładowego funduszu socjalnego celem dopłaty do „wczasów pod gruszą”, nie posiadała informacji o sytuacji socjalnej pracownika, uznać należało za chybiony. wskazać należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił dowody i ustalił, iż apelująca nie posiadała wiedzy o **indywidualnej** sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników apelującej. Powyższe potwierdzili bowiem w swoich zeznaniach świadkowie: M. K., B. S. i J. A., którzy odnośnie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników apelującej posługiwali się wyrażeniami niedookreślonymi (m.in. „często”, „zdarzają się”, itp.), a także wskazał wprost w apelacji również sam apelujący). Zeznania świadków w powyższym zakresie były spójne i ze sobą korespondowały, a nadto korespondowały ze wskazanym wyżej stanowiskiem apelującej zawartym w apelacji, z uwagi na co zasługiwały na przymiot wiarygodności. Z tego powodu zarzut powyższy należało uznać za chybiony.

Zaś okoliczność, że komisja socjalna, działająca u odwołującego, posiadała jedynie ogólną, czyli niekonkretną, wiedzę o sytuacji bytowej swych pracowników, pozostawała bez istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wymaga zastosowania kryterium socjalnego **indywidualnie do każdego z uprawnionych** i nie doznaje w tym zakresie żadnych wyjątków. Ponadto - jak słusznie ustalił Sąd I instancji (co potwierdził wprost w apelacji również sam apelujący) - powyższa ogólna wiedza o sytuacji bytowej pracowników i tak nie wpływała na przyznawanie świadczeń z zakładowego funduszu socjalnego ani nie przekładała się na zróżnicowanie wysokości świadczeń w przypadku poszczególnych pracowników, gdyż kryterium brany pod uwagę przez komisję socjalną przy przyznawaniu świadczeń z funduszu socjalnego była jedynie wysokość wynagrodzenia pracownika uzyskiwana u apelującego.

Nadto za chybiony należy uznać zarzut naruszenia prawa procesowego art. 89 § 1 k.p.c. poprzez brak zwrotu przez Sąd pisma ZUS – odpowiedzi na odwołanie – z uwagi na niezłączenie przez pełnomocnika ZUS podpisującego w/w pismo, pisma o powołaniu prezesa ZUS oraz udzieleniu pełnomocnictwa kierownikowi Oddziału I ZUS w

P. poświadczony za zgodność z oryginałem przez tego pełnomocnika ZUS. Wskazać należy bowiem, iż brak przedłożenia powyższych dokumentów potwierdzających prawidłowe umocowanie pełnomocnika, został usunięty przed zakończeniem postępowania w I instancji. Podczas rozprawy w dniu 15 kwietnia 2014 r. pełnomocnik organu rentowego r.pr. M. A. ponownie przedłożył bowiem udzielone mu pełnomocnictwo procesowe (datowane na dzień 3 listopada 2011 r.), w załączeniu którego przedłożył poświadczony przez siebie za zgodność z oryginałem zarówno dokument o powołaniu prezesa ZUS, jak i pełnomocnictwo udzielone dyrektorowi Oddziału I Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w P.. Z dokumentów tych wynika, iż dyrektor Oddziału I Zakładu Ubezpieczeń Społecznych był uprawniony do udzielenia pełnomocnictwa w dniu 3 listopada 2011 r., które stanowiło podstawę działania pełnomocnika także przy wniesieniu przez niego w imieniu organu rentowego odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 listopada 2013 r.

Z uwagi na powyższe, brak załączenia powyższych dokumentów także do odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 listopada 2013 r. mógł stanowić jedynie brak formalny tego pisma, uzupełniany na we wezwanie sądu. Jednakże biorąc pod uwagę, iż mimo braku takiego formalnego wezwania, organ rentowy uzupełnił ten brak przed zakończeniem postępowania (więc nie zachodzi sytuacja braku należytego umocowania pełnomocnika strony), zaś pełnomocnik płatnika składek wbrew treści art. 162 k.p.c. nie wniósł o wpisanie stosownego zastrzeżenia do protokołu, to nie przysługuje mu prawo powoływania się na to uchybienie w postępowaniu apelacyjnym.

Chybiony jest również zarzut naruszenie prawa procesowego - art. 132 § 1 k.p.c. poprzez brak zwrotu przez Sąd pisma ZUS – odpowiedzi na odwołanie – z uwagi na niedoręczenie tego pisma bezpośrednio pełnomocnikowi odwołującego. Wskazać należy bowiem, iż postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem odrębnym, charakteryzującym się pewnymi odmiennosiami w stosunku do reguł podstawowego postępowania procesowego. W szczególności przepis art. 477⁹ § 1 k.p.c. stanowi, że odwołanie od decyzji wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję. Przepis art. 477⁹ § 2 k.p.c. stanowi natomiast, iż organ przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu **z zachowaniem przepisów odrębnych**. Takim przepisem odrębnym jest w szczególności art. 83 ust. 7 ustawy systemowej, zgodnie z którym, jeżeli odwołanie nie zostało w całości lub w części uwzględnione, Zakład przekazuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia odwołania, sprawę do sądu **wraz z uzasadnieniem**. Zatem, odmiennie niż wynika to z zasad ogólnych, organ rentowy jest obowiązany wnieść odpowiedź na odwołanie wprost do sądu, a nie (jak wynika z art. 132 § 1 k.p.c.) doręczać ją bezpośrednio pełnomocnikowi odwołującego.

Kierując się powyższymi względami, **apelację należało uznać za bezzasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. oddać, co uczynił Sąd Apelacyjny w wydanym wyroku (punkt 1).**

Orzeczenie o kosztach zawarte w **punkcie 2** wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zasądzona kwota stanowi zwrot kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej wygrywającemu spór organowi rentowemu od przegrywającego spór apelującego płatnika składek w wysokości 120 zł, tj. 75% stawki minimalnej (która w niniejszej sprawie wynosiła 60 zł), jednak nigdy nie mniej niż 120 zł. Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., ponieważ apelujący nie wykazał, aby zaszyły szczególnie uzasadnione przesłanki w rozumieniu tego przepisu, przemawiające za odstąpieniem od obciążania odwołującego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot
-------------------------------	--------------------	-----------------------